

Stockholm, 13 September 2017

Enheten för häst, fjäderfå och vilt
Jordbruksverket
551 82 Jönköping

Remissyttrande om Statens Jordbruksverks förslag till nya föreskrifter om hästhållning (SJVFS 2017:XX)

Detta är ett gemensamt remissyttrande från följande organisationer inom hästnäringen; Svensk Travsport, Svenska Ridsportförbundet, Lantbrukarnas Riksförbund, Svensk Galopp, Svenska Hästavelserförbundet, Svenska Islandshästförbundet, Western Riders Association of Sweden, Brukshästorganisationernas Samarbetskommitté, Swedish Warmblood, Hästnäringens Riksanläggningar, Ridskolornas Riksorganisation, Avelsföreningen för Svenska Varmblodiga Travhästen, Hästnäringens Yrkesnämnd samt Hästnäringens Nationella Stiftelse.

Detta svar kompletterar eventuellt övriga inlämnade remissyttranden från ovan nämnda organisationer. I yttrandet är ovan nämnda organisationers gemensamma ställningstaganden, förhållningssätt och/eller synpunkter beskrivna som "hästnäringens" och samlade under begreppet "vi". Yttrandet har samordnats av Hästnäringens Nationella Stiftelse.

Inledning

- Hästnäringen anser att den aviserade propositionen om en ny djurskyddslag borde ha inväntats innan föreskrifterna arbetas om.
- Vi anser vidare att de nuvarande föreskrifterna inte varit problematiska, utan det är i första hand kontrollerna som orsakat problem och varit bristfälliga. Hästnäringen kan inte se att remissförslaget kommer bidra till att lösa dessa problem.
- Ett viktigt mål med dessa nya föreskrifter måste vara förenkling, flexibilitet och målstyrning samt en rättssäker och lika tolkning samt tillämpning såväl mellan länsstyrelser som mellan kontrollanter.

Förslaget gäller nya föreskrifter om hästhållning och är en omarbetning av den nu gällande L101/DFS 2007:6. Hästnäringen anser att den aviserade propositionen om en ny djurskyddslag borde ha inväntats innan föreskrifterna arbetades om. Detta då en ny djurskyddslag bl.a. kan lägga andra ramar för hur föreskrifterna ska utformas. Jordbruksverket har trots detta valt att gå vidare med föreskriftsarbetet.

Hästnäringens organisationer har återkommande lyft fram problem med tillämpning av föreskrifterna vid offentlig kontroll. Delar i nuvarande föreskrifter har inte fungerat till fullo som avsett men i sin helhet är det hästnäringens erfarenhet att det i huvudsak varit djurskyddskontrollerna som brustit. Vi kan inte se att remissförslaget kommer bidra till att lösa dessa problem.

Vi vet att tillämpning och tolkning av föreskrifterna ofta skiljer både mellan olika länsstyrelser och mellan inspektörer. Detta kan t.ex. resultera i att hästanläggningar kan bedömas olika på grund av att de ligger i två olika län eller för att det är olika inspektörer som gör bedömningen. För hästhållare innebär detta en stor rättsosäkerhet. Vi vet även att kontrollerna ofta har handlat om detaljkrav snarare än en helhetsbedömning av djurhållningen samt hästarnas miljö och välmående.

Länsstyrelsen ansvarar även för att utfärda de tillstånd som krävs för vissa hästverksamheter (så kallade ”§16-tillstånd”) och förprovning av byggnader. Även i dessa sammanhang finns motsvarande problem som ovan med tillämpningen. På grund av problematiken ovan har hästnäringen i olika forum efterfrågat en kalibrering av inspektörernas bedömning vid djurskyddskontroller tillsammans med utbildning och tydligare vägledning. Kalibrering har skett för djurskyddskontroller av andra djurslag (t.ex. nöt, gris och får) och vid dessa kurser har problematiken med olika bedömningar bekräftats.

Jordbruksverket har istället för att genomföra kalibrering och utbildning för länsstyrelsernas personal när det gäller häst valt att skriva om föreskrifterna. Uppdaterade föreskrifter är i sak inte felaktigt. Förbättringar är självklart välkommet men risk finns att detta blir betydelseöst, eller rentav skadligt, om inte ett samlat grepp samtidigt tas kring hela kontrollsystemet. Nya föreskrifter kan också ställa större krav på djurskyddskontrollanter avseende tolkning, bedömning och kompetens, särskilt om föreskrifterna får mer målstyrda regler. För att det ska fungera optimalt krävs en annan typ av kontroll än idag, en systemkontroll där man kontrollerar både hur djuren ser ut och vilka rutiner som finns för skötseln. Vår bedömning är att utbildning, kontrollvägledning och kalibrering blir nödvändigt för att kunna säkerställa och beskriva hur kontrollanterna ska arbeta med den nya föreskriften.

De texter som finns i konsekvensutredningen till föreskriftsförslaget ger generellt en bra beskrivning av motivet bakom de olika förslagen samt vad som förväntas uppnås. Vi hoppas att dessa kommer användas till vidare arbete med en kontrollvägledning. Ett viktigt mål måste vara att säkerställa en rättssäker behandling av hästhållare samt en god hästvelfärd, vilket ställer krav på en samlad och likartad tillämpning av föreskriften mellan såväl länsstyrelser som kontrollanter.

Övergripande synpunkter

- Hästnäringen är positiv till Jordbruksverkets ambition att öka flexibiliteten genom fler målstyrda regler, något som gagnar både utvecklingen av näringen och djurskyddet. Det är viktigt att kontrollerna anpassas för rättssäkerhet.
- Hästnäringen samtycker till förslaget att ta bort allmänna råd ur föreskriften.
- Vissa paragrafer i föreskriftsförslaget innehåller både funktionskrav och resursbaserade krav, vilket skapar otydlighet kring vilket krav som i en bedömning är överordnat.
- Övergångsregler för paragrafer där stora förändringar föreslås, saknas i föreskriftsförslaget vilket vi vänder oss emot.
- Konsekvensutredningen har allvarliga brister och behöver justeras innan föreskriften kan beslutas om.
- De nya förslagen om utrymmeskrav är mycket svårlästa och konsekvenserna mycket långtgående. De kommer att resultera i kostsamma byggnationer eller nedläggning av verksamhet för många djurhållare och företagare. Dessa förslag behöver arbetas om.

I föreskriftsförslaget har samtliga allmänna råd tagits bort, antingen genom att flyttas in i en paragraf eller helt uteslutas. Vi vet att de allmänna råden återkommande har tolkats som gällande lagtext och att bedömningar skett enbart baserade på dessa råd, vilket är en helt felaktig hantering. Hästnäringen är därför positiv till avsikten med denna förändring men vill även ur detta perspektiv framhålla att en mer allmänt hållen föreskrift ställer ännu större krav på tydlig information, utbildning och likriktning avseende kontrollerna.

Hästnäringen är positiv till den ansats och intention av förenkling, målstyrning, funktionskrav och flexibilitet som signaleras i förslaget. Det finns dock avsnitt där detta inte genomförts till fullo och istället resulterat i paragrafer som innehåller både funktions- och resursbaserade krav. Detta skapar

otydlighet kring vilket av dessa krav som är överordnat det andra. Som exempel kan nämnas 3 kap. 18 § vilken inleds med ett antal funktionskrav kring utformning av hästboxar och avslutas med måttkrav på boxarea. Dessutom kan även 3 kap. 16 § nämnas i avseende att även denna innehåller ett antal funktionskrav som ska vara uppfyllda för att tillåta avsteg från föreskrivna mått. Det finns inte beskrivet hur funktionskraven i ovan nämnda paragrafer ska användas vid uppfyllt minimikrav samt vid godtagbar avvikelse.

Det måste ges tillräckligt med tid för anpassning när stora och/eller kostsamma förändringar införs. Särskilt om föreskriften även ska gälla befintliga anläggningar. Det måste också finnas ett tydligt och tillräckligt omfattande behov av de förändringar som genomförs. Dessa måste redogöras för i konsekvensutredningen. Nu saknas t.ex. övergångsregler för de paragrafer där betydande förändringar och skärpningar föreslås. Proportionaliteten i förslaget måste också tas hänsyn till vid införande av ändringar som bedöms få stora konsekvenser. Även detta saknas i remissförslaget.

Konsekvensutredningens brister är betydande, och som vi ser det, oacceptabla. Den behöver justeras innan föreskriften kan antas. Det måste tydligt framgå bland annat vilka konsekvenser och kostnadsökningar som Jordbruksverkets förslag kommer att resultera i för hästhållare och företagare. Det räcker inte att som nu i princip enbart motivera de förändringar som föreslås. I vissa fall anges konsekvenserna men då utan kostnadsberäkningar och ibland med helt felaktiga slutsatser. Jordbruksverket anger t.ex. att förändringarna i utrymmeskrav för hästar i box eller spilta bedöms ha begränsade negativa konsekvenser för företagen. Vi ser istället mycket allvarliga och negativa konsekvenser av de utökade utrymmeskraven oavsett inhysningssystem. Jordbruksverket anger i konsekvensutredningens punkt 5 att tre av paragraferna på kort sikt kan leda till en kostnadsökning. Dessa tre paragrafer är kravet på daglig fysisk kontakt med andra hästar, nya krav kring ligghallar samt kravet på att hästar får hållas i max 20 timmar i box. Den sistnämnda är en paragraf som inte finns med i föreskriftsförslaget. Vi förutsätter att detta är en felskrivning och att Jordbruksverket inte går vidare med detta.

Hästnäringen ställer sig frågande till varför de utökade utrymmeskraven inte tas med i konsekvensutredningen? Dessa förslag skulle medföra kraftigt ökade kostnader, inte bara på kort sikt som Jordbruksverket anger, om de genomförs. Förslagen om utrymmeskraven kommer för många hästhållare att leda till krav på om- eller nybyggnationer alternativt nedläggning. Det är svårt att förstå varför Jordbruksverket vare sig beskrivit konsekvenserna av förslagen, beräknat kostnaderna eller föreslagit någon övergångstid.

Jordbruksverket anger vidare i konsekvensutredningen att det inte förväntas några administrativa kostnadsökningar alls av remissförslaget. Vi ifrågasätter detta då de om- och nybyggnationer som kommer att krävas också innebär ökade administrativa kostnader.

Att konsekvensutredningen i de flesta fall saknar beskrivningar av just konsekvenserna av reglerna som föreslås är oacceptabelt men det påverkar också besvarandet av remissen. Det är t.ex. i princip omöjligt att som remissinstans göra en så kvalificerad kostnadsberäkning som skulle behövas.

Detaljerade synpunkter

1 KAP.

2 §

- Hästnäringen samtycker till förslaget att annan djurhjälsopersonal än veterinärer kan ordinera annan hästhållning än vad som stadgas i föreskriften.
- Begreppet *personal inom djurens hälso- och sjukvård* behöver definieras.

Vi är positiva till en bredare skrivning som tillåter annan djurhälsopersonal än veterinär att, av veterinärmedicinska skäl, ordinera hästhållning på annat sätt än vad som stadgas i föreskriften. I föreskrifterna framgår inte vilka yrkestitlar som omfattas i begreppet *personal inom djurens hälso- och sjukvård*, vilket kan tydliggöras via en definition i 1 kap. 3 §, till exempel med en hänvisning till annan lagstiftning där betydelsen finns bestämd. Det bör för hästhållare vara lätt att förstå eller ta reda på vilka yrkestitlar som omfattas av undantaget.

3 § - Definitioner

Utegångshäst

- Hästnäringen avstyrker den föreslagna definitionen av utgångshäst och vill att denna stryks ur definitionslistan.

Vi anser att den föreslagna definitionen har fel syfte. Den föreslagna definitionen befäster en norm om att hästar ska stå på stall åtminstone nattetid, vilket vi anser är felaktigt. Föreskriftsförslaget berör hästhållning och därför bör det vara hållningen som definieras och inte en kategori av hästar.

2 KAP.

1 §

- Hästnäringen instämmer i intentionen att öka social kontakt mellan hästar.
- Vi avstyrker paragrafens föreslagna lydelse.
- Vi är oroad för hur tolkning av undantag som medges via lydelsen *hästar ska normalt sett* kommer ske. Vad som avses med *normalt sett* är i denna paragraf och dess motivering inte tydliggjort och begreppet måste beskrivas tydligt i en kontrollvägledning om det ska användas i föreskriften.
- Paragrafen får inte försvåra för hästhållare att bedriva verksamhet där hästar inte alltid har fysisk kontakt med andra hästar av bl.a. säkerhets- och/eller smittskyddsskäl.
- Vägledningen behöver innehålla en tydlig beskrivning av vilka undantag som kan vara aktuella vid en bedömning, bland annat bör de exempel som vi räknar upp nedan ingå.
- Paragrafen bör vara målstyrd och vi föreslår att paragrafen får följande lydelse:
Hästars behov av social kontakt med andra hästar ska tillgodoses. Hästar som före dessa föreskrifters ikraftträdande inte har hållits med andra hästar och som inte visar tecken på att fara illa av detta får fortsatt hållas ensamma.

Hästnäringen är positiv till ansatsen att öka hästars sociala kontakt och vill inte försvåra eller öka antalet individer som hålls socialt isolerade. Paragrafen får dock inte resultera i en omöjlighet att bedriva vissa verksamheter som av olika anledningar inte håller hästar i direkt fysisk kontakt med varandra. Exempel kan vara hingsthållning, seminstationer samt utbildningsstallar och andra verksamheter inom alla användningsområden, såväl ridsport som brukshästar i arbete. Den föreslagna paragrafen ger möjlighet till undantag och annan hållning via lydelsen *hästar ska normalt sett*, men det saknas tydlig beskrivning av vad som anses vara *normalt sett* och vi föreslår därför att detta begrepp inte används. Ska begreppet användas måste det vara tydligt i t.ex. vägledningen vad som omfattas i detta begrepp för att inte låsa flexibiliteten. Införande av nya och mer funktionstyrda regler gör att motiv och kontrollvägledning blir mycket viktiga.

För hingsthållning är det framförallt av säkerhetsskäl som individer hålls åtskilda. Att kräva fysisk kontakt i hingsthållning strider även mot möjligheten till isolering och smittskyddsåtgärder inom hingst- och seminverksamhet. Vissa hingstar kan även bli mycket farliga att hantera och även innebära en skaderisk för sig själva i sammanhang där de hålls nära eller i fysisk kontakt med andra hästar, framförallt i lägen som kan innebära en konkurrenssituation. Det finns också stora skillnader mellan hingstar på individnivå, t.ex. beroende på om de hålls endast i avel, går i

träning, det allmänna lynnet samt säsongsberoende skillnader, där en del individer inte alls lämpar sig att hålla tillsammans eller i nära anslutning till andra hästar under avelssäsongen. För hingstar finns även en djurvälståndaspekt kring stress som närhet till andra hästar kan skapa, till exempel på grund av instinkten att bevaka flocken. Detta kan resultera i stressade individer som till exempel får svårt att inta foder i lugn och ro.

Situationen är inte unik för hingsthållning utan även i andra verksamheter behöver det finnas möjlighet att hålla hästar separerade. Det handlar om anläggningar där det passerar ett stort antal hästar, som utbildningsstallar, seminstationer eller liknande. På sådana anläggningar är det inte lämpligt av skäl som skaderisk och smittskydd att hålla hästar tillsammans, speciellt eftersom det handlar om kortare perioder. Ur smittskyddssynpunkt är det rent olämpligt att tillåta fysisk kontakt mellan hästar på vissa anläggningar. I sådana situationer hålls hästar istället i t.ex. angränsande hagar eller uppställning där de kan se och höra andra hästar. Paragrafen måste tillåta flexibilitet och undantag för individuella hästar och/eller anläggningar.

6 §

- Hästnäringen avstyrker paragrafens föreslagna lydelse.

Den föreslagna lydelsen av denna paragraf, att föl ska hållas tillsammans med andra hästar (dvs. hästar i plural), innebär en skärpning vars effekter inte beskrivs i konsekvensutredningen. Gällande rastning av föl och unghästar framgår att den ska ske med minst en annan häst. Vi anser även att paragrafens effekt och innebörd är svår att bedöma då den föreslagna lydelsen är för otydlig. Det breda begreppet *hållas* finns inte definierat, det förekommer dock på ett par ställen i föreskriften. Det går inte att göra en analys av effekterna då vilka tillfällen som avses är oklart.

11 §

- Hästnäringen avstyrker paragrafens föreslagna lydelse.

Jordbruksverket anger i den föreslagna paragrafen att hästars rörelsefrihet inte får begränsas genom att fästa tyngder eller andra föremål vid hästen samt att rörelsefriheten inte heller får begränsas genom att hästen binds samman med en annan häst. I detta förslag är de exempel på vilka situationer som omfattas av paragrafen borttagna vilket ger en mer generell lydelse som också innebär en skärpning. Vad denna skärpning får för konsekvenser är inte tillräckligt analyserad. Den bredare beskrivningen ger bland annat utrymme för tolkningen att all typ av körning med häst samt användning av de flesta vanligt förekommande utrustningsdetaljerna inte längre är tillåtet enligt föreskrifterna.

12 §

- Begreppet *värmebalans* behöver definieras.

Motiveringen till paragrafen beskriver utförligt hur värmebalans kan upprätthållas när hästarna har termisk komfort, som beroende på omgivningens förutsättningar till exempel kan innebära eller ställa krav på skydd mot både nederbörd, kyla eller värme (till exempel i en rashage sommartid) samt justering i utfodring. Avsikten berör skydd mot såväl kyla som värme, men det är också viktigt att detta inte läses in i att endast handla om byggnader. Ett minst lika stort bekymmer för hästen kan vara överhettning på grund av allt för ivrig användning av tjocka täcken. I Sverige är farlig hetta utomhus generellt inget större bekymmer i hästhållningen. För att tydliggöra paragrafen behöver termen *värmebalans* definieras och beskrivas. Nu skriver Jordbruksverket uttryckligen i konsekvensutredningen att *...det kan vara motiverat med krav på skydd i en hage eller liknande sommartid om det finns en risk att hästarna kan bli för varma*. Detta är en skarp skrivning ("kan bli") vilket gör att bestämmelsen självfallet är förenad med en kostnad som ska tas upp i konsekvensutredningen. Om solskydd skulle krävas är hästnäringens bedömning att detta skulle leda till avsevärda kostnader för hela näringen. De kostnadsökningar som ett eventuellt byggande av till exempel solskydd skulle

innebära behöver analyseras och beräknas i konsekvensutredningen. Användningen av termen *kan bli* öppnar också upp för en mer godtycklig användning av paragrafen på oprecisa grunder.

13 §

- Hästnäringen samtycker till paragrafens föreslagna innehåll.

Paragrafens syfte måste enligt hästnäringen tydligt uttrycka att det ska tas hänsyn till hästens hela dygn. Det är med nuvarande lydelse oklart om så är fallet och detta behöver tydliggöras. Risken för att det endast läggs fokus på om det finns fönster eller andra dagsljusinsläpp i stallbyggnaden måste minimeras. Hästar som går utomhus dagtid och ges möjlighet till naturligt dagsljus beroende på årstidsmässiga och geografiska variationer bör kunna hållas i stall som saknar ljusinsläpp för naturligt ljus.

3 KAP.

1 §

Paragrafens motivering beskriver hur det i tidigare versioner varit oklart om det är tillräckligt att hästhållare erbjuder ligghall som skydd, dvs. om ligghall är att anse som stall i denna bemärkelse. Ordet stall är gällande hästhållning traditionellt befast som en byggnad med individuell uppställning i box eller spilta. Paragrafens syfte är att alla hästar på en anläggning vid behov ska kunna erbjudas skydd, vilket kan ges på olika sätt. Detta måste i paragrafen samt dess motivering vara tydligt för att inte ge utrymme för en strängare tolkning.

3 § & 4 §

- Hästnäringen avstyrker den föreslagna lydelsen av dessa två paragrafer.
- Dessa två paragrafer har samma syfte, att undvika skador på hästar, samt omfattar snarlika situationer och bör därför kunna sammanfogas i en paragraf med bredare omfattning.
- Användning av termen *kan* gör paragrafen svår att använda på ett rättssäkert sätt, hästar kan skada sig på allt och sig själv så man kan aldrig till fullo garantera att hästar inte skadas.
- Vi anser att det föreslagna begreppet *fasta anordningar* är otydligt och det saknar även en definition.

Det nya begreppet *fasta anordningar* i 3 § är otydligt, det finns inte definierat och det är svårt att förstå vilka anordningar som omfattas. Till exempel är fönster snarare en byggnadskonstruktion och boxvägg eller krubba är snarare *stallinredning*. I förslaget är även paragrafernas detaljnivå olika, i 4 § beskrivs *väggar, boxdörrar och annan inredning* vilket är mer avgränsat än *fasta anordningar* i 3 §. Dessutom beskrivs i 4 § endast hästsparkar som möjlig åverkan. Åverkan av häst kan även handla om till exempel vikt, tryck, bett eller gnagande. Det är även otydligt var föreslagna lydelserna gäller, i nu gällande föreskrift är lydelsen *där hästar normalt sett vistas*, vilket ur detta perspektiv är tydligare.

6 §

- Hästnäringen avstyrker paragrafens föreslagna lydelse och då särskilt användningen av termen *kan*, som gör paragrafen svår att använda på ett rättssäkert sätt.
- Vi föreslår att paragrafen stryks ur föreskriftsförslaget.

Genom paragrafens föreslagna lydelse går det inte att avgränsa vilka luftföroreningar som avses och vilken omfattning som krävs för att anses påverka hälsan negativt. I princip kan vad som helst påverka hälsan hos hästar negativt och vi ser en risk för att paragrafen kan komma att tillämpas på ett icke rättssäkert sätt. 5 § tillsammans med grundläggande krav i djurskyddslagen bör utgöra ett tillräckligt skydd för paragrafens syfte. Paragrafen borde därför kunna strykas helt.

11 §

- Hästnäringen avstyrker paragrafens föreslagna lydelse.
- Vi föreslår att behålla den föreslagna paragrafens första mening med följande tillägg:
Förebyggande åtgärder ska ske för att så långt det är möjligt undvika brand.

Brandsäkerheten är viktig men paragrafen blir med den föreslagna lydelsen för detaljerad och medger begränsad flexibilitet. Motiveringen ger en mer nyanserad bild men endast paragraftexten ställer bland annat tveksamheter om vad som gäller vid ombyggnad. Dvs. det måste vara tydligt vilken förändring som kräver komplettering med ett bättre byggnadstekniskt brandskydd. Vi ser även möjliga tolkningsvårigheter som kan ge problem vid till exempel förprovning. Det rapporteras återkommande om fall där hästhållare i samband med förprovning fått krav på förändringar med koppling till brandskydd som saknat lagstöd.

14 §

- Hästnäringen avstyrker paragrafens föreslagna lydelse.
- Vi föreslår att paragrafen får följande lydelse:
Det ska för hästar som normalt sett inte hålls individuellt uppstallade finnas en godtagbar plan för hur dessa, vid behov av särskild vård, ska ges tillgång till utrymme där de kan hållas individuellt uppstallade.

Vi ser svårigheter med den praktiska tolkningen av ... *annat utrymme där hästen kan hållas lösgående och ensam*. Både *annat utrymme* och *ensam* kan, beroende på hur strikt tolkning som görs, kunna anses innebära isolerad i en separat eller avskild byggnad. Detta skulle i så fall innebära både mycket kostsamma som praktiskt svår genomförbara krav. Syftet med paragrafen ska vara att det finns en godtagbar plan för hur detta kan lösas vid behov genom till exempel tillfälliga boxar eller annan lämplig avgränsning.

16 §

- Hästnäringen anser att utrymmesförslagen samt konsekvensanalys behöver arbetas om i sin helhet (dvs. 17 - 20 §) innan eventuella utrymmeskrav kan analyseras till fullo eller beslutas, och i detta ingår då även denna föreslagna paragraf.
- Vi föreslår för ett antal av de följande paragraferna om utrymmesbestämmelser (17 - 20 §) att dessa ska ersättas med funktionskrav. Om detta sker tappar den föreslagna 16 § sin funktion då innebörden blir att tillgänglig yta bedöms som funktionskrav och möjlighet till avvikelser från mått saknar betydelse.
- Under förutsättningen att minimimått för ytbestämmelser ersätts med funktionskrav tappar den föreslagna 16 § sin funktion och bör under dessa omständigheter kunna strykas ur föreskrifterna.
- Om ytbestämmelser även fortsättningsvis kommer regleras via resurskrav (minsta tillåtna yta) anser vi att paragrafen har ett bra syfte men samtliga värdeord ska strykas ur paragrafen. Värdeord är till exempel *mycket*, *ringa* eller begreppet *någon ökad risk*.

I det fallet att ytbestämmelser regleras via minsta tillåtna yta eller minimimått är syftet med den föreslagna paragrafen att ge möjlighet till en större flexibilitet och målstyrning via avvikelser från de förskrivna måtten. Denna flexibilitet är bara möjlig under förutsättning att paragrafen används på ett korrekt och avsett vis. Vi har dock sett samma problem med kontrollapparatusens tolkning och användning av denna paragraf som Jordbruksverket beskriver i motiveringen.

Hästnäringens övergripande synpunkt är att samtliga utrymmesförslag behöver arbetas om i sin helhet. För alla de förändringar och skärpningar som föreslås saknas en tillräcklig konsekvensanalys. Vi anser att funktionsbaserade regler är att föredra då det ger en större flexibilitet och möjlighet till anläggnings- och hästbaserade lösningar.

Vidare anser hästnäringen att om ytbestämmelser även fortsättningsvis kommer regleras via minimimått har paragrafen en viktig funktion i föreskriften och bör under de förutsättningarna finnas kvar i en omarbetad form. En viktig förändring är att användningen av värdeord måste undvikas. Alla underpunkter i förslaget innehåller olika värdeord, till exempel *mycket*, *ringa* eller *någon ökad* risk. Kalibreringar på andra djurslag har visat att värdeord skapar osäkerhet. De upplevs ställa mycket stora krav på enskilda kontrollanter att kunna gå i god för samtliga dessa punkter även i framtiden. Det är avgörande att paragrafen utformas på ett sätt så kontrollanter kan känna sig trygga att använda den i praktiken. Hästnäringen anser att Jordbruksverket behöver vidta åtgärder för att detta sker om paragrafen kommer finnas kvar i någon form.

17 §

- Hästnäringen avstyrker paragrafens föreslagna lydelse.
- Vi anser att takhöjd bör regleras i ett funktionskrav istället för genom exakta mått.

För hästhållare med lägre hästraser kommer den föreslagna lydelsen innebära en ökad flexibilitet då den innebär att lägre takhöjd än tidigare tillåtna 2,2 m accepteras. Vi ifrågasätter om det finns belägg för användning av 1,5 x mankhöjd som lämplig nivå på takhöjd och saknar relevant vetenskapligt stöd för att detta ska vara motiverat. Tillämpningen tar till exempel inte hänsyn till hästens hållning, dvs. om den är låg- eller högställd, och det saknas motivering gällande funktion eller förebyggande syfte. Få skador rapporteras på grund av att hästar slagit huvudet i stallets tak. Vi anser att paragrafens syfte ska vara att hästen kan vistas normalt i box, spilta eller stall och ett funktionskrav liknande det från Storbritannien i motiveringen skulle därför vara att föredra.

18 §

- Hästnäringen avstyrker paragrafens föreslagna lydelse.
- Vi anser att utrymmesförslagen i denna samt efterföljande paragrafer behöver arbetas om i sin helhet (dvs. 17 - 20 §).
- Vi föreslår att paragrafen enbart består av ett funktionskrav och får följande lydelse:
En box ska vara utformad så att hästen kan lägga sig, resa sig, vända sig och ligga naturligt.
- Vi anser att Jordbruksverket grovt underskattat effekten som detta förslag skulle innebära för en mycket stor del av landets hästhållare, såväl ekonomiskt som praktiskt. Att de ekonomiska konsekvenserna av förslaget inte beskrivs i remissen är en allvarlig brist.
- Förslaget kommer att resultera i kostsamma ombyggnationer eller nedläggning av verksamheten för många djurhållare och företagare.
- Formuleringarna kring utrymmeskraven är mycket svårlästa.

Beräkningsformeln som Jordbruksverket föreslår för framtagande av minsta tillåtna boxyta saknar vad vi erfar stöd i vetenskaplig litteratur trots att den är mycket detaljerad i form av en beräkning baserad på fyra decimaler. Användning av denna formel skulle få mycket stora konsekvenser för många hästhållare, vilket inte tagits hänsyn till i konsekvensutredningen. En andel hästhållare kan uppleva detta förslag som en ”lättnad”, då de har hästar som mankhöjdmässigt återfinns vid den undre gränsen i en storleksgrupp men som nu skulle tillåtas hållas på en mindre yta. För hästhållare med hästar som mankhöjdmässigt finns i de övre (och ibland nedre) gränserna i storleksgrupperna eller som är över 1,71 cm i mankhöjd innebär förslaget däremot stora förändringar.

Effekterna av den föreslagna skärpningen visas enkelt via ett antal exempel i tabellen nedan:

Mankhöjd (m)	Minsta tillåtna boxarea - NU (m ²)	Minsta tillåtna boxarea - enligt föreslagen formel (m ²)
1,48	7,00	7,50
1,49	8,00	7,60
1,60	8,00	8,76
1,61	9,00	8,87
1,65	9,00	9,31
1,70	9,00	9,89
1,75	10,00	10,48

Omkring 80 % av landets ridhästar finns i storleksklassen mellan 1,60 och 1,70 m i mankhöjd. Dessa hästar uppställas i huvudsak i vanligt förekommande standardiserade 9 m²-boxar. Beroende av hur strikt tolkning som görs av dessa mått-krav (samt hur 3 kap. 16 § tillämpas) innebär de föreslagna förändringarna omfattande krav på ny- eller ombyggnation med följande betydande kostnader för en mycket stor grupp befintliga hästhållare och verksamheter. Det skulle även innebära att omfattningen på verksamheter eller antalet stallplatser påverkas i mycket stor utsträckning då större mått minskar antalet boxar som kan inrymmas i redan befintliga byggnader. Att ändra mått för befintliga box-system i omfattningen som skulle krävas finns heller ingen möjlighet att genomföra praktiskt via endast mindre justeringar eftersom övrig inredning samt t.ex. golvkonstruktioner är anpassade till nu gällande mått och den befintliga eller standardiserade inredningen. Detta medför att en anpassning till nya mått är synnerligen svår genomförbar och dessutom skulle resultera i mycket höga kostnader, vilket ingen hänsyn tagits till i konsekvensutredningen. Sammantaget skulle detta kunna resultera i att ett stort antal verksamheter och hästhållare tvingas avsluta eller dra ner omfattningen på sin hästhållning. Oavsett om, när eller hur nya mått-krav blir verklighet måste detta endast gälla nybyggnationer och kopplas till övergångsregler med lång tidshorisont.

Måttkraven måste även bli mer generella, annars skapas ett regelverk som i princip inte möjliggör nybyggnation av häststallar då kraven kan förändras avsevärt beroende på storleken på hästar och blir beroende på små skillnader i mankhöjd. Hästpopulationen på anläggningar förändras över tid. Hästarnas storlek varierar och inom gruppen kan antalet hästar inom olika mankhöjds-kategorier ändras. Att försöka att lösa det genom att ha varierande storlek på boxarna, gör att storleken blir styrande när det gäller placering av hästar i stallet. Om hästarna ska ha fysisk kontakt är det viktigaste för individens välbefinnande att den står bredvid en häst som den trivs med. Den valmöjligheten faller bort om det är storleken på boxgrannen som blir avgörande, och det motverkar syftet med ökad djurvälstånd.

Ytterligare en synpunkt gällande denna paragraf är att förslaget innehåller både funktionskrav och resurskrav. Detta skapar en otydlighet kring vad i paragrafen som är överordnat vid en bedömning (kommenteras även under *Övergripande synpunkter*):

Funktionskrav: *En box ska vara utformad så att hästen kan lägga sig, resa sig, vända sig och ligga naturligt.*

Resurskrav: Övrig del av paragrafen (samtliga måttkrav mm).

Att ha både funktions- och resurskrav i samma paragraf skapar otydlighet om vilket som är överordnat vid en bedömning. Vi anser därför att inledningen av den föreslagna 18 § är tillräcklig för att beskriva samtliga uppställningsformer (spilta, box, ligghall eller gruppbox). Kraven blir då funktionsbaserade och kan utformas efter hur uppställningsformen är anpassad till och ger möjlighet för hästarna som hålls att röra sig naturligt (lägga sig, resa sig, vända sig och ligga naturligt åt olika håll). Med funktionskrav finns inte heller behov av ytterligare resurskrav med mått för yta

eller takhöjd, varken vid individuell uppstallning eller i gruppställning där hästar ska ha möjlighet till sitt eget utrymme och kunna känna sig tryggt vid utfodring.

Hästnäringen anser det vara av mycket stor vikt att dessa föreskrifter utformas för att ta hänsyn till helheten vid hållning och uppstallning av häst, istället för att resultera i att hästhållare kan fällas på grund av detaljer i stallets takhöjd eller boxens yta.

19 §

- Hästnäringen avstyrker paragrafens föreslagna lydelse.
- Vi föreslår att paragrafen får följande lydelse (under förutsättning att 18 § ändras till det av oss föreslagna funktionskravet):

En fölningsbox ska, förutom kraven i 18 § vara utformad så att följning inte försvåras av utrymmesskäl och att fölet kan hållas tillsammans med stoet i boxen till dess att fölet är 6 månader gammalt.

Även i denna föreslagna paragraf blandas funktionskrav med resursbaserade mått vilket skapar oklarhet kring vilket krav som är överordnat vid en kontroll. Även för fölningsboxar innebär den föreslagna förändringen nya förutsättningar för många mankhöjder i jämförelse med nuvarande krav. Effekterna av den föreslagna skärpningen visas enkelt via ett antal exempel i tabellen nedan:

Mankhöjd (m)	Minsta tillåtna area för fölbox - NU (m ²)	Minsta tillåtna area för fölbox - enligt föreslagen formel (m ²)
1,48	8,50	8,99
1,49	10,00	9,12
1,60	10,00	10,51
1,61	11,00	10,65
1,65	11,00	11,18
1,70	11,00	11,87
1,75	13,00	12,58

Samt samma resonemang och generella synpunkter som för 18 §.

20 §

- Hästnäringen avstyrker paragrafens föreslagna lydelse.
- Vi anser att regler för ligghall och gruppbox bör separeras i två olika paragrafer och göras till funktionskrav.
- Vi anser vidare att funktionen som avses i 5 kap. 5 § flyttas till detta kapitel som ett funktionskrav och läggs in under en paragraf som hanterar ligghall och under vilka förutsättningar som hästar ska ha tillgång till skydd (se även synpunkter till 5 kap. 5 §).

Unga hästar har ett större rörelsebehov än äldre och därför borde ett utrymmeskrav kopplat till hästarnas storlek kunna användas oavsett ålder. Hästnäringen ställer sig frågande till om det finns något relevant underlag för dessa uppskattade mått och hur dessa i så fall tagits fram.

Som förslaget ser ut nu så bygger olika beräkningar på varandra på ett sätt som gör det mycket svårt att beräkna utrymmet för t.ex. ligghallar och gruppboxar. Vad gäller ligghallar så ökar kraven på två sätt genom Jordbruksverkets förslag. Dels kommer kravet på att bara den torra delen av ligghallen får inräknas i tillgänglig liggyta att kräva en större yta än idag och dels så ökar utrymmeskraven ytterligare genom de nya beräkningsmodellerna för fölningsboxen, som ligger till grund för utrymmesberäkningarna för gruppboxar, som i sin tur ligger till grund för beräkningarna av utrymmeskraven i ligghallar. En mycket svårförståelig paragraf som näringen anser måste justeras.

För unghästar ökar utrymmeskraven även på ett tredje sätt genom att liggytan i ligghall nu föreslås vara lika stor som för vuxna hästar dvs. 80% av arean i gruppbox jämfört med idag där det krävs 60 respektive 40%. Det här är nästan omöjligt att klara att läsa och förstå. Trots det tas frågan inte upp i konsekvensutredningen och klargörs där.

Se ytterligare resonemang till 5 kap. 5 §.

22 §

- Hästnäringen avstyrker paragrafens föreslagna lydelse.

Det framgår inte i paragraf eller definition vilken typ av ätspilta som avses och detta gör det svårt att kommentera. En ätspilta i en lösdrift där hästar hålls lösgående och själva går in/ut måste begränsas i storlek för att undvika att två hästar försöker få plats samtidigt med följande skaderisk. Är det en ätspilta där hästen binds upp så är inte samma begränsning av storleken nödvändig. Att möjliggöra individuell utfodring i lösdriftssystem kan vara bra för hästarnas individuella välbefinnande och bör uppmuntras. Vi finner ingen anledning att via paragrafen begränsa möjligheten att överskrida måtten för uppställning i spilta på det sätt som föreslås.

23 §

- Hästnäringen avstyrker paragrafens föreslagna lydelse.
- Vi anser att utrymmet för en skötselpilta inte ska regleras i denna föreskrift.

Vi anser att den föreslagna hänvisningen till ätspilta är irrelevant och kan rentav vara en säkerhetsrisk då skötsel ställer andra krav på utrymme än för en ätspilta. Syftet med en skötselpilta är att kunna hantera och sköta av hästen på ett säkert sätt. Ytan för skötsel är då starkt beroende av hästens storlek samt vilken skötsel som avses, till exempel hovslageri ställer ofta större krav på säkerhet och yta men detta är något som i första hand ska regleras via yrkesgruppens arbetsmiljöbestämmelser och inte i djurskyddsföreskrifter.

4 KAP.

1 §

- Hästnäringen avstyrker paragrafens föreslagna lydelse.
- Vi föreslår att paragrafen får följande tillägg i den inledande lydelsen:

Hästar ska utfodras med en grovfoderbaserad foderstat som...

Tillgängligt vetenskapligt underlag visar tydligt att tillgång till grovfoder är mycket viktigt för hästens hälsa (såväl för mag- och tarmfunktion som för att förhindra uppkomst av orala stereotypier). Att enligt förslaget helt utesluta termen grovfoder i paragrafen anser vi därför ger en sämre vägledning för såväl hästhållare som kontrollanter.

5 KAP.

1 §

- Hästnäringen är positiv till att hästar ska få röra sig fritt normalt sett dagligen.
- Användning av begreppet *normalt sett* och att exempel på situationer när avsteg är möjliga (punktlistan) har tagits bort gör dock paragrafen otydlig och svårtolkad.
- Vi anser att konsekvenserna av förslaget innebär förändrade förutsättningar vid nybyggnation och detta måste bedömas i konsekvensutredningen innan det går att ta ställning till den nya skrivningen.

Jordbruksverket föreslår att stryka punktlistan med exempel då avsteg kan göras från kravet på rastning utomhus. Syftet med punktlistan var att ge möjlighet till en större flexibilitet genom att tillåta avvikelser från det förskrivna kravet. Den föreslagna förändringen får inte leda till ottydlighet för hästhållaren eller att möjligheten till avvikelse försvinner. Införande av nya och mer funktionsstyrda regler gör att motiv och kontrollvägledning blir mycket viktiga.

Förslaget är en skärpning i det avseende att möjligheten att rasta inomhus nu bara ska vara möjligt för befintliga anläggningar, beskrivning av de effekter, såväl ekonomiska som praktiska, som detta innebär måste beskrivas i konsekvensutredningen. Även i denna paragraf används begreppet *normalt sett*, och i denna motivering är beskrivningen av vilka tillfällen samt vad som avses tydligare i jämförelse med motiveringen till 2 kap. 1 § om social kontakt.

2 §

- Hästnäringen avstyrker paragrafens föreslagna lydelse.
- Vi föreslår att paragrafen ska beskriva önskad funktion och ändras till en målstyrd regel.

Paragrafens föreslagna lydelse och den funktion som via den ska eftersträvas är oklar. Dessutom innebär det en skärpning i jämförelse med nuvarande föreskrift som endast ställer dessa krav på ”markytor som är hårt belastade av hästar”. Den föreslagna lydelsen kan vid en strikt tolkning innebära att krav ställs på dränering eller motsvarande på hela ytorna som finns tillgängliga för betes- och/eller rasthagar vilket skulle innebära stora ekonomiska och praktiska effekter från bland annat de markberedande åtgärder som skulle krävas.

3 §

Hästnäringen tolkar lydelsen som att den enda förbjudna stängselformen är taggtråd. Dvs. att alla andra stängsel är tillåtna under förutsättning att de är väl uppsatta och underhållna.

4 §

- Hästnäringen avstyrker paragrafens föreslagna lydelse.
- Vi anser att paragrafen ska strykas ur föreskriftsförslaget eftersom vi anser att begreppet *utgångshäst* syftar på en särskild typ av häst, vilket inte är korrekt. Alla hästraser kan hållas på det sätt som avses i paragrafen.

5 §

- Hästnäringen avstyrker paragrafens föreslagna lydelse.
- Vi anser att begreppet utgångshäst inte ska användas i föreskriften, föreskriften ska reglera hållningen av hästar.
- Vi anser vidare att den föreslagna paragrafen inte har med utevistelse att göra utan hanterar uppställning under vissa förutsättningar. Vi föreslår därför att funktionen flyttas till kap 3, blir ett funktionskrav och läggs in under den paragraf som hanterar ligghall och under vilka förutsättningar som hästar ska ha tillgång till skydd.
- Reglering av när hästar ska ha tillgång till skydd kan inte ske i form av att hästarna inte undviker att använda skyddet då detta inte kan bedömas vid en kontroll.

Denna paragraf beskriver när hästar ska ges tillgång till skydd i form av ligghall eller annat skydd. Vi anser att detta inte har med utevistelse att göra utan hanterar uppställning under vissa förutsättningar och bör därför inte ligga under detta kapitel som avser utevistelse. Vi föreslår därför att funktionen flyttas till 3 kap. och kopplas samman med regler för ligghall samt under vilka förutsättningar som hästar ska ha tillgång till ligghall eller annat skydd. Viktigt i detta är att skydd kan ges på flera olika sätt och en paragraf ska inte heller begränsa tillgång till flera olika utrymmen eller annan typ av skydd mot väder och vind. Dvs. alla hästar ska ha möjlighet att använda skydd

och liggplats men de behöver inte få plats i samma utrymme, det kan finnas flera mindre. Vi anser även att detta skydd inte bör begränsas till att endast omfatta ligghall utan även kan utgöras av annat skydd som ger motsvarande skydd mot väder och vind samt erbjuder en torr liggplats.

Se ytterligare resonemang i synpunkter till 3 kap. 20 §.

Konsekvensutredning (2-7 samt B-E)

Generellt är avsnittet mycket tunt och ej tillräckligt djupgående eller omfattande. Effekterna av de föreslagna föreskrifterna och förändringarna är inte bedömda och analyserade tillräckligt för att detta ska kunna anses vara en konsekvensutredning och dessutom saknas kostnadsberäkningar. Avsnittet upplevs snarare vara en beskrivning av Jordbruksverkets avsikter när föreskriften omarbetats. Vi anser att konsekvensutredningen behöver kompletteras, särskilt när det gäller utrymmeskraven där bland annat kostnadsberäkningar behövs, innan föreskriften kan antas.

2.

Beskrivningen av möjliga alternativa lösningar saknar en analys av kontrollorganisationens funktion, dess hantering av nu gällande föreskrifter samt möjligheten att istället för omarbetning av föreskrifterna arbeta med kalibrering, utbildning och kompetenskrav etc. Hästnäringen delar dock Jordbruksverkets beskrivning om behovet att uppdatera föreskriften på grund av en nuvarande felaktig hantering och tolkning av de allmänna råden som gällande krav.

5.

Första delen av detta stycke hänvisar till tre paragrafer som av Jordbruksverket bedöms innebära en kostnadsökning. Bland annat hänvisas till 2 kap. 9 § och ett krav på att hästar endast får hållas i box under maximalt 20 timmar per dygn. Detta krav finns inte i 9 § av det utsända föreskriftsförslaget och hästnäringen utgår från att detta inte ska finnas med i föreskrifterna. Vi upplever att en grovt felaktig bedömning gjorts att endast de tre paragrafer (varav en inte finns med i förslaget) som beskrivs skulle innebära en kostnadsökning. Ingen hänsyn har tagits till de föreslagna förändringarna i boxstorlek (3 kap. 18-19 §), vilka, om de införs, skulle innebära en mycket stor påverkan kostnadsmissigt, för såväl privata hästhållare som företagare. För näringsverksamheter kan dessa krav bli så omfattande och kostsamma att de kan leda till nedläggning av verksamheter. Vi anser även att det saknas en tillräcklig motivering till att införa denna skärpning och att möjliga effekter i förbättrad hästvelfärd inte på något sätt motsvarar de resurser som skulle krävas för att genomföra förändringarna.

7.

Denna punkt behöver kompletteras med en fördjupad analys av de informationsinsatser som krävs, hur dessa ska genomföras samt vad som planeras till kontrollmyndigheten i form av vägledning och/eller utbildning. Gällande tidpunkten för ikraftträdande så ifrågasätter vi varför denna omarbetning föregår en väntad proposition för ny djurskyddslag.

11.

Även för denna punkt saknas en tillräckligt djupgående analys och beräkningar kring de kostnadsmissiga konsekvenser som föreskriftsförslaget skulle innebära. Det behöver justeras och kompletteras.

E

Hästnäringen avfärdar formuleringen ”näringens synpunkter har till stor del tillvaratagits” då vi i flera delar anser att detta inte stämmer. Inte minst gällande valet att skriva om föreskriften istället för att arbeta med kalibrering och utbildning mot inspektörer och kontrollfunktion.

Remissyttrande, Stockholm den 13 september 2017

Medverkande organisationer:

Svensk Travsport
Svenska Ridsportförbundet
Lantbrukarnas Riksförbund
Svensk Galopp
Svenska Hästavelsförbundet
Svenska Islandshästförbundet
Western Riders Association of Sweden
Brukshästorganisationernas Samarbetskommitté
Swedish Warmblood
Hästnäringens Riksanläggningar
Ridskolornas Riksorganisation
Avelsföreningen för Svenska Varmblodiga Travhästen
Hästnäringens Yrkesnämnd
Hästnäringens Nationella Stiftelse